

ւորները : Իսոնք Լիւսիս քաշուեցան ,
ու հոնտեղէն Սպարտացւոց աղաչեցին
որ օգնութեան գան : Սպարտացիք լսե-
լով ասոնց աղաչանքին՝ նորէն Լիւսանդր
զօրավարը զօրքով խաւրեցին . եկաւ ա-
նիկայ ու ամէն ջանք ըրաւ որ բռնաւոր-
ները դարձեալ իրենց աթոռը նստեցը-
նէ : Սակայն Պաւսանիաս թագաւորը ,
որ նմանապէս Լիւսիսի վրայ եկեր էր ,
տեսնելով թէ այնպիսի ծաղկեալ քա-
ղաք մը ինչ խեղճութեան մէջ ինկեր
է՝ սիրտը շարժեցաւ , ու ծածուկ քաղա-
քացւոց օգնութիւն ըրաւ , ետքը ին-
չուան խաղաղութիւն ալ հաստատեց :
Եւս խաղաղութիւնը երեսնից արեամ-
բը կնքուեցաւ , որոնք իրենց իշխանու-
թիւնը ձեռք ձգելու փափաքով՝ խօսա-
կցութեան մը եկած ըլլալով Լիւսեա-
ցւոց հետ , բոլորն ալ խղզուեցան , և
անով Լիւսիսի ազատութիւնը ապա-
հովացաւ : Եկէն բոլոր մնացած աք-
սորեալները ետ կանչուեցան . և Տրա-
սիբուլոս կատարեալ անյիշաչարութեան
մը յորդորեց զամենքը , որով քաղաքա-
ցիք երգմունք ըրին հասարակաց առջև
անցածը մոռնալու : Եւջի կառավարու-
թիւնը նորէն կանգնեցին , հին օրէնք-
ները բացուեցան , և ըստ սովորական
կարգին ատենականներ դրուեցան . և
այս ամէնը Տրասիբուլոսի հայրենասի-
րութեանը արդիւնքն էր : Բոլոր Լի-
ւսիսի ճանչցաւ իրեն վեհ ազատարա-
րը , ու անբաւ գովութիւններով հուշա-
կեց զինքը , որ իր առաքինութեանց գե-
ղեցկութիւնը սնապարծութեան խա-
ւարովը չէր աղօտացուցած : Իր բարե-
կամներէն մէկը զարմանալով անոր ը-
րած գործոց մեծութեանը վրայ՝ ըսաւ
իրեն . “ Տրասիբուլէ , այս աստիճանի
բարերարութիւն մը ընելէդ ետքը մեզի
ինչպիսի պարտականութիւն պիտի ու-
նենայ քեզի հասարակաց հայրենիքը , ”
— “ Եւ ես երջանիկ կը սեպեմ զիս ,
պատասխանեց Տրասիբուլոս , թէ որ
այս իմ սիրոյս պզտիկ նշանովը կրցայ
մասամբ փոխարէն մը հատուցանել Լի-
ւսիսի իրմէ առած պարգևներուս , ”

ԲՆԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԿԵՆԴԱՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Նոր գտնուած հրէշ կենդանի մը :

Պաղղիա այս մօտերս մէկ նոր հրէշ
կենդանի մը գտնուեր է զարմանալի
կերպով : Լորկաթուղոց ճամբայ բա-
նալու համար խումբ մը աշխատաւոր-
ներ քարաժայռեր կտորելու բանալու
ատենին՝ քարաժայռի մը նոր բացուած
ծակի մը մէջէն յանկարծ դուրս ցատ-
քեր է հրէշ կենդանի մը : Եսիկայ
թւոտն կենդանեաց դասէն է , բայց
կորսուած սեպուած տեսակէ մը . վիզը
սաստիկ երկայն , կզակը երկայնաձև և
սուր ակուններով զինուած , չորս և եր-
կայն ոտքերու վրայ կեցած է մարմինը՝
որոնք երկու այլ և այլ մաշկերով իրա-
րու հետ միացած են , և որոնցմով օ-
դուն մէջ ալ կը թռչի . ոտքերը չորս չորս
խոշոր մատուրներ ունին՝ ծայրերն ալ
կորած , ու երկայն եղունգներ : Եւս
նմանութիւն ունի չղջիկի . միայն մե-
ծութեանը կողմանէ զգալի կը տար-
բերի , վասն զի գրեթէ մեծ սագի մը
չափ կայ : Սաշկերով ձևացած թւե-
րուն ընդարձակութիւնն է 3 մեդր ու
22 հարիւրորդամեդր . վրայի գոյնը սևի
ու կապուտի կը զարնէ . մորթը լերկ է ,
հաստ և իւղային . իսկ մարմնոյն աղիւք-
ներուն մէջ անգոյն հեղուկ մը միայն
գտնուեր է :

Եւս հրէշ կենդանին օգ և լոյս տես-
նելուն պէս՝ հազիւ թէ քիչ մը կենդա-
նութեան նշան ցուցուցեր է , և տկար
կերպով մը թւերը շարժելով ու խղ-
զուկ ձայն մը ձգելով՝ մէկէն հոնտեղի
աշխատաւորներուն աչքին առջին մե-
ռեր է : Եւսին Լրէյ քաղաքը տարին ա-
սիկայ . և հոն մեծանուն բնագէտ մը
հիմկուհիմա այսչափ միայն կրցեր է
վրան տեղեկութիւն ունենալ քննելով ,
որ այս կենդանին ինչպէս ըսինք՝ թւոտն
դասին կը վերաբերի , որուն քարացած

տեսակներէն շատ կը գտնուին հողերու մէջ :

Վիտեղու արժանի բան մըն է որ այն քարաժայռը , որուն մէջէն գտնուեր է այս կենդանին , երկրաբաններուն քըն-նութեանցը նայելով՝ միլիոն մը տարիէ աւելի հնութիւն պիտի ունենայ . և կենդանւոյն բնական ծակն ալ ճիշդ կենդանւոյն ձեւ ունի . որով յայտնի կ'իմացուի որ կենդանին հողին մէջ

կեցած ատեն չորս կողմը կամաց կամաց քարանալով՝ ինքը մէջը փակուած մնացեր է այնչափ տարիներէ 'ի վեր : Եւ այց թէ ինչպէս այսչափ ատեն ողջ կրցեր է մնալ մեծ և ծանր խնդրոյ նիւթ է և պիտի ըլլայ :

Կ'ըսուի որ ասկէց քանի մը տարի առաջ ալ հանքային ածուխի մէջէն սովորականէ դուրս մեծութեամբ ողջ գորտ մը գտնուեր է :

Մ Ա Ն Ր Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ

Երկրի ջրջապատը 9,000 փարսախ է . իրեն մա-կերեսը 25,694,240 քառակուսի փարսախ , և ջուրը անոր 2/3ը կը բռնէ . որով ցամաք երկիրը կը մնայ 8,564,746 քառակուսի փարսախ :

Երկրի չորս կողմը մթնոլորտ պատած է 20 փարսախ բարձրութեամբ . և մեր շնչած կազը կարգ կարգ քանի որ բարձրանայ , այնչափ աւելի կ'ա-նսարանայ : Ծովուն երեսին վրայ (որ երկրի ճիշդ մակերեսը կը համարուի) օդուն ըրած ճնշումը անգիկին 76 հարկւորորդամեգր բարձրութեանը կը հաւասարի , ու թող չտար որ շատ շուտով շոգի գառնան ջրերը :

ԲՆԱԲԱՆԱԿԱՆ

Օդուն կարգերը ամենեկին գոյն չունին , երբոր շատ խառնութիւն չունենան . բայց երբոր արեւուն ճառագայթները մէկէն ամեն կարգերէն կ'անցնին ու կը բեկեկեն , անոր մէկ երկնագոյն անուշ կապոյտ գոյն մը կու տան : Իսկ երբոր արեւը հորի-զոնին մօտիկ եղած ատեն կը կարմրի օդը , պատ-ճառը օդուն մէջի եղած գոլորշիներն են : — Թէ որ մթնոլորտ չըլլար , ոչ արշալոյս կ'ըլլար , և ոչ վերջալոյս . արեւը մէկէն 'ի մէկ կ'երևար , և մէկէն 'ի մէկ կը ծածկուէր :

ԱՍՏՂԱԲԱՇԽԱԿԱՆ

Մարդիկ հին ատեն տեսնելով բեւեռին կողմին աստղերուն խումբը , որ բեւեռային աստղին մէջ մը վրան , մէջ մը տակը կ'անցնէին , և նոյն ջրջանը միշտ կ'ընէին , Անիւ կամ Սայլ անուանեցին զանիկայ : Իսկ Փիւնիկեցի նաւավարները Ազատութիւն , Փրկութիւն նաւուց կոչեցին զանիկայ , և աւելի

սովորական՝ Խօսուն աստղ : Բայց որովհետեւ Փիւ-նիկեցւոց լեզուով այդ համաստեղութեան անու-նը նաև Աշլ կը նշանակէր , Յոյները այդ նշանա-կութեամբ առին , որ ինչուան վերջն ալ պահուե-ցաւ :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Բարեխաբէտ աշխարհ :

Հաւատարիմ բարեկամին մէկը անգամ մը Հռու-տիլիոս երեւելի հռովմայեցւոյն անիրաւ բանի մը վրայ խնդիրք ըրաւ : Հռուտիլիոս մերժեց անոր ազաւանքը . իսկ բարեկամը բարեկանալով՝ դարձաւ “ Ի՞նչ բանի կու գայ ինձի բարեկամութիւնդ , ըսաւ , երբոր ամենեկին շնորհք մը չէս ըներ ” : Այն ատեն Հռուտիլիոս պատասխանեց տաքու-թեամբ . “ Ես ալ ի՞նչ օգուտ քաղեմ քու բարե-կամութենէդ , երբոր հարկ կ'ըլլայ ինձի որ առա-քինութեան ու արդարութեան դէմ ընեւով պա-հեմ զայն ” :

Չարժեքաւորութիւն :

Սպանիոյ թագաւոր մը կառավարութեան ու պատերազմի գլուխ չունենալով՝ շատ քաղաքներ ու տեղեր կորսնցուց . 'ի վերայ այս ամենայնի իր պաշտականները չողորթութեամբ Մեծ պա-տուանունը կու տային իրեն : Դարձաւ խելացի ոպանիացի մը “ Այս թագաւորին մեծութիւնը , ըսաւ , փոսերու կը նմանի , որ որչափ շատ հող վերցընես՝ այնչափ աւելի կը մեծնան ” :

ՎԵՆԵՏԻԿ Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՍՐՔՈՅՆ ՂԱԶԱՐՈՒ